

Література

1. Музей західного та східного мистецтва в Києві: Альбом [Л.Ю.Бабенцова, З.П. Рябікіна]. – К.: Мистецтво, 1983. – 311 с., іл.
2. Большая иллюстрированная энциклопедия древностей [Дагмар Гейдова Д., Дурдик Я., Кабалова Л. и др.]. – Прага.: АРТИА, 1982. – 496 с.
3. Доброклонская О. Лиможские расписные эмали XV и XVI веков. Собрание Государственного Эрмитажа / Доброклонская О. – М., 1969. – 159 с.
4. Бодрийяр Ж. Символический обмен и смерть / Ж. Бодрийяр; пер. с франц. С.Н. Зенкина. – М.: Добросвет, 2000. – 387 с.
5. Кубе А.Н. Французские расписные эмали XV–XVI веков / Кубе А.Н. – М.-Л.: Искусство, 1937. – 68 с.
6. Шульц І.В. Підписні і датовані фініфті українських майстрів на пам'ятках мистецтва 17–18 ст. / Шульц І.В. // Лаврський альманах. Києво-Печерська лавра в контексті історії та культури: Зб. наук. праць. – Вип. 3. – К., 2001. – С. 145-154.
7. Camille Grand-Dewyse: "Émaux de Limoges au temps des guerres de Religion", 2011, Rennes. – P. 19-30 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pur-editions.fr/couvertures/1303828768_doc.pdf.
8. Monique Blanc. Émaux peints de Limoges XVe-XVIIIe siècle. La collection du musée des Arts décoratifs/ Monique Blanc. – Paris, 2011. – 224 p.
9. Sophie Baratte. Les émaux peints de Limoges catalogue Musée du Louvre Département des objets d'art/ Sophie Baratte. – Paris, 2000. – 445 p.

References

1. Muzei zakhidnoho ta skhidnoho mystetstva v Kyievi: Albom [L.Yu.Babentsova, Z.P. Riabikina]. – К.: Mystetstvo, 1983. – 311 s., il.
2. Bol'shaia illiustrirovannaia entsiklopediia drevnostei [Dagmar Geidova D., Durdik Ia., Kabalova L. i dr.]. – Praga.: ARTIA, 1982. – 496 s.
3. Dobroklonskaia O. Limozhskie raspisnye emali XV i XVI vekov. Sobranie Gosudarstvennogo Ermitazha / Dobroklonskaia O. – M., 1969. – 159 s.
4. Bodriiiair Zh. Simvolicheskii obmen i smert' / Zh. Bodriiiair; per. s frants. S.N. Zenkina. – M.: Dobrosvet, 2000. – 387 s.
5. Kube A.N. Frantsuzskie raspisnye emali KhV–KhVI vekov / Kube A.N. – M.-L.: Iskusstvo, 1937. – 68 s.
6. Shults I.V. Pidpysni i datovani finifti ukrainskykh maistriv na pamiatkakh mystetstva 17–18 st. / Shults I.V. // Lavrskiy almanakh. Kyievo-Pecherska lavra v konteksti istorii ta kultury: Zb. nauk. prats. – Vyp. 3. – K., 2001. – S. 145-154.
7. Camille Grand-Dewyse: "Émaux de Limoges au temps des guerres de Religion", 2011, Rennes. – R. 19-30 [Elektronnii resurs]. – Rezhim dostupu: http://www.pur-editions.fr/couvertures/1303828768_doc.pdf.
8. Monique Blanc. Émaux peints de Limoges XVe-XVIIIe siècle. La collection du musée des Arts décoratifs/ Monique Blanc. – Paris, 2011. – 224 p.
9. Sophie Baratte. Les émaux peints de Limoges catalogue Musée du Louvre Département des objets d'art/ Sophie Baratte. – Paris, 2000. – 445 p.

УДК 78.022+78.03

Марченко Валерій Віталійович
здобувач Національної академії
керівних кадрів культури і мистецтв

ЕВОЛЮЦІЯ АКОРДЕОННОГО МИСТЕЦТВА: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті простежено шляхи виникнення та розвитку акордеонного мистецтва у світі. Розглянуто процес удосконалення конструкції цього інструмента, з'ясовано причини поширення акордеона в різних країнах світу, відображено становлення та розвиток оригінального репертуару для акордеона.

Ключові слова: акордеонне мистецтво, акордеон, гармоніка, баян, акомпанемент, клавіатура, репертуар.

Марченко Валерій Віталійович, соискатель Национальной академии руководящих кадров культуры и искусств

Эволюция аккордеонного искусства: исторический аспект

В статье прослежены пути возникновения и развития аккордеонного искусства в мире. Освещен процесс усовершенствования конструкции этого инструмента, установлены причины популярности аккордеона в различных странах мира, отражено становление и развитие оригинального репертуара для аккордеона.

Ключевые слова: аккордеонное искусство, аккордеон, гармоника, баян, аккомпанемент, клавиатура, репертуар.

Marchenko Valeriy, PhD-student, National academy of managerial staff of culture and arts

The evolution of the accordion art: historical aspect

This article traces the emergence and development of ways accordion in the world. It was found that the accordion is a keyboard-pneumatic instrument that belongs to the family of harmonics. It belongs to the class of instruments in which the sound stimulus acts metallic plate that vibrates when air pressure. In the article pioneers of this tool and its appearance is determined. The first tool was called "accordion" and was created in 1829 by the Vienna organ master, Cyril Demian. On the right side this tool has a keyboard, five keys that were given basic sounds in D major. On the left one the tool K is situated. Damien had five valves accompaniment that gave ten different chords. The process of improving the design of an accordion is the invention of "mutation" (a device that allowed disconnected ready chords from melodic sounds) and the first register, in which changed the tone. It marked the birth of the factory production of harmonics in Germany, France and Italy. Reported occurrence of harmonic variety called "harmoniyeflyut" with the keys on the right side, which were made based on the model of the piano keyboard. They were made by the Viennese master Matheus Bauer. Tools have a range of over three octaves and produced the appearance of accordion. Traced further improving the design of an accordion led to the creation in 1898 by the famous Italian master-designer Mariano Dallape, tool with the right type of piano keyboard and a complete set of chromatic baso-chordal accompaniment. The range of his accordion has about three octaves (g – e), on the left side of the keyboard, which consisted of a set of chromatic bass, major and minor triads, there were 48 buttons. Subsequently, a number of dominant seventh chords appeared. Such accordions got widespread in all European countries, the USA and Japan.

It was found that the improvement of the design led the development of accordion repertoire for the instrument. At the beginning of the XX century it includes not only the works such as popular songs and dance genres (lyric songs, waltzes, marches, polkas, tango, foxtrot, two-step), but some samples of classical music. An accordion began being used as a solo and accompanying instrument in jazz orchestras and ensembles, but in the early 1930s it became a popular pop tool. The reasons for the large and rapid spread of the accordion in various countries are presented by scientists. They include the principles of sound features. The instruments is changing the air pressure by moving the tongue. There is also a change of intensity fluctuations you can get the sound of faint quiet to loud and sharp. The height of the sound does not change, the tools of this principle musicianship can to keep long array, regardless of temperature changes during operation and storage. Another reason is an accordion portability and relatively low complexity in learning the playing on this instrument. At the same time it is pointed out that despite of the extensive development of the accordion, the instrument has not yet received the recognition on of serious musical circles.

The attempts of improvement of the accordion right keyboard revealed in the early XX century. It was found that there were accordions with two manual right the keyboard, which greatly enriched the artistic media tool. They performed transcriptions of classical music and pop compositions. In the 1920s, the accordion keyboard appeared and it was accompanied by commonplace and accordion layout.

It is noted that the great interest to a wide audience, accordion caused due to the identity of the piano right keyboard. Therefore accordionists are t often former professional pianists, variety performances which helped popularize the instrument and identifying its new technical and artistic possibilities.

The formation and development of repertoire for accordion are shown. It is emphasized that the improving the design of accordion, its great popularity around the world have contributed to the interest of professional composers of the tool and the creation of highly original accordion repertoire.

It is noted that the modern accordion is a reed keyboard-pneumatic instrument with a full chromatic scale on the right keyboard, bass and ready (chord) or ready-elected accompaniment on the left. All over the world this tool has taken an important place in contemporary chamber academic culture and remains extremely popular in the amateur environment.

It was found that the accordion has evolved from manual diatonic harmonica to the modern concert instrument with a large amplitude artistic and expressive, technical and timbre, acoustic qualities.

Keywords: accordion art, accordion, bayan, jew`s-harp, accompaniment, keyboard, repertoire.

Виконавство на акордеоні займає важливе місце у сучасній світовій культурі. У різних країнах світу акордеон використовується в академічній, естрадній та побутовій сферах. Однак шлях сходження акордеона на академічно-концертний олімп був досить складним, оскільки цей інструмент завжди перебував у "тіні" баяна і тривалий час не мав оригінального репертуару, методики викладання, професійних виконавців. Тому дослідження функціонування та поширення акордеона у різних країнах світу сьогодні є досить актуальним.

Питання появи та розвитку акордеона висвітлюється у працях А. Басурманова, В. Бичкова, М. Давидова, Є. Іванова, М. Імханицького, А. Мірека, Є. Показанник, О. Спешилової та інших. Водночас, попри вагому наукову та практичну значимість праць українських та зарубіжних вчених, проблеми історії становлення та розвитку акордеона і на сьогодні у вітчизняному мистецтвознавстві залишаються малодослідженими. Серед бібліографічних матеріалів немає жодної праці, що визначає акордеонне мистецтво як цілісне явище, відсутні публікації, що мають узагальнюючий характер. Майже всі автори досліджують акордеонне мистецтво у контексті баянного виконавства. Але цей інструмент заслуговує на окреме дослідження, тому метою даної статті є простеження шляхів виникнення та розвитку акордеона у світі.

В інструментознавчій літературі йдеться, що акордеон – це клавішно-пневматичний інструмент, який належить до сімейства гармонік – класу інструментів, у яких подразником звуку виступає металічна пластина, що вібрає під тиском повітря. Варто зауважити, що в США, Європі та інших країнах акордеонами прийнято називати всі різновиди ручних гармонік, а на всьому пострадянському просторі склалася традиція називати акордеоном лише хроматичну гармоніку з правою клавіатурою фортепіанного типу. Саме такий інструмент і є предметом нашого дослідження.

Родоначальниками акордеона вчені називають багатоствольні флейти з язичком, що вільно коливається під тиском повітря. Вже у III тисячолітті до н.е. такі інструменти (кхен, шен, ченг, санг, кін) побутували в країнах Південно-Східної Азії – в Лаосі, Бірмі, Тибеті, Китаї, Японії [7].

Перший інструмент під назвою "акордеон" створив у 1829 р. органний майстер з Відня Кирило Деміан. Цей інструмент мав на правій клавіатурі п'ять клавіш, які видавали основні звуки в ре мажорі. На лівій стороні інструмента К. Деміана було п'ять клапанів для акомпанементу, що давали десять різних акордів. Цей інструмент був придатним для виконання простих діатонічних мелодій. Отримавши патент на створення нового інструмента від 23 травня 1829 р. фірма "Деміан і сини" налагодила виробництво у Відні перших ручних гармонік – акордеонів [6, 26]. Така назва згодом закріпилася за гармоніками з акордовим супроводом на лівій клавіатурі і вони набули поширення в країнах Західної та Східної Європи.

Існують свідчення, що у 1831 р. К. Деміан продовжив роботу над удосконаленням конструкції гармоніки. Майстер винайшов пристрій, що дозволяв відключати готові акорди від мелодичних звуків. Цей пристрій отримав назву "мутація" [5, 58–60].

Дуже важливою стала також поява на гармоніках перемикачів, за допомогою яких змінювали тембр. У 1838 р. у Відні на ручній гармоніці з'явився перший регістр, що отримав в Австрії та Німеччині назву "Tremolo" (пізніше в Росії його називали "розлив"). Із середини 40-х рр. XIX ст. такі інструменти набули великої популярності в Західній Європі. Згодом, на гармоніках з'явився регістр під назвою "Tiefere Oktave" – "низька октава" [5, 60]. Він також зазвичай настроювався з деяким "розливом" і дублював звучання основного голосу октавою нижче. Як бачимо, 30-ті роки XIX ст. характеризуються активною експериментальною діяльністю майстрів з удосконалення гармонік.

У цей період розпочалося фабричне виробництво гармонік, передусім в Німеччині – в Клінгенталі та в Троссінгені. Великої популярності ці інструменти набули у Франції. Паризький майстер Шарль Бюффе дещо змінив конструкцію акордеона і в новому вигляді цей інструмент почали виготовляти Н. Фурно, А. Рейснер, органний майстер М. Александр. Були видані перші школи гри на акордеоні А. Рейснера (1832), М. Пішно (1831–1832), А. Мюллера (1834).

В Італію акордеон потрапив у 1840-х роках. Виробництво ж цього інструмента в Італії розпочалось лише в 1863 році, коли Паоло Сопрані відкрив майстерню в Кастельфідардо. Згодом це місто, а також Страделла і Камерано стали потужними центрами Італії з виробництва акордеонів.

Перші гармоніки з клавішами на правій стороні, що були виготовлені на основі моделі фортепіанної клавіатури, були презентовані на віденській Загальнонімецькій промисловій виставці у 1854 р. Їх виготовив віденський майстер Матеус Бауер. Інструменти мали діапазон більше трьох октав.

Такий різновид гармоніки отримав назву "гармоніефлют" і набув великої популярності. Французькі фірми почали виготовлення різних моделей гармоніефлютів. Однак дослідники зауважують, що моделі цих інструментів не дуже були схожі на звичні нам акордеони. Передусім вони відзначалися другим способом гри і характером звучання через принципово інший спосіб подачі повітря до язичків. Цей інструмент був ручним різновидом фісгармонії, тут не існувало акцентності атаки звуку – однієї із головних властивостей гармоніки, баяна, акордеона [1]. Водночас ручний гармоніефлют, як один із різновидів гармоніки, підготував появу акордеона.

Уже з 1850-х рр. до інструментів з правою клавіатурою фортепіанного типу додали найпростіший набір басів-акордів. Згодом з'явилися інструменти з правою і лівою клавіатурами фортепіанного типу, але через невідповідність рівню виконавства і репертуару вони поширення не набули.

Наприкінці XIX ст. у виготовленні акордеонів сталися помітні зрушення. Так, у 1898 р. відомий італійський майстер-конструктор Маріано Даллапе створив інструмент з правою клавіатурою фортепіанного типу і повним набором хроматичного басо-акордового акомпанементу [5, 172]. Діапазон його акордеона мав близько трьох октав (g – e), а на лівій клавіатурі, яка складалася з хроматичного набору басів, мажорних і мінорних тризвуків, налічувалося 48 кнопок. Згодом з'явився ряд домінантових септакордів. Такі акордеони набули великого поширення в усіх європейських країнах, на початку XX ст. потрапили до США, а згодом – до Японії. У СРСР виробництво акордеонів розпочалося у другій половині 1930-х років.

Із удосконаленням конструкції акордеона відбувається розвиток репертуару для цього інструмента. На початку XX ст. до нього входять уже не лише твори популярних пісенно-танцювальних

жанрів (ліричні пісні, вальси, марші, польки, танго, фокстроти, тустепи), а й деякі зразки класичної музики. Акордеон починають використовувати як сольний та акомпануючий інструмент у джаз-оркестрах і ансамблях, а на початку 1930-х рр. він стає популярним естрадним інструментом.

Велике й швидке поширення акордеона у різних країнах світу дослідники пояснюють декількома причинами. Насамперед, цікавими особливостями принципу звуковидобування: по-перше, у таких інструментів при зміні тиску повітря, що рухає язичок, відбувається й зміна інтенсивності коливань, і можна отримати звучання від ледь чутного тихого до різкого і гучного, а висота звука при цьому не змінюється; по-друге, інструменти з таким принципом звуковидобування здатні довго тримати стрій, незалежно від температурних змін при експлуатації та зберіганні [2]. Також важливе значення мала портативність акордеона і порівняно невелика складність у навчанні гри на цьому інструменті. Однак варто зауважити, що майстерно виконувати твори на акордеоні вдавалося лише поодиноким музикантам, оскільки більшість інструментів другої половини XIX – початку XX ст. мали різкий, пронизливий звук; гра на них була переривистою, неакуратною, із задиханнями і схлипуваннями. Тому, незважаючи на значне поширення акордеона, цей інструмент ще не отримав визнання серйозних музичних кіл. Так, у музичному лексиконі Фрідріха Грасслера подається така характеристика акордеона: "Гармоніка – це жахливе знаряддя торгтур, яким озброюється сучасна молодь чоловічої статі, яка страждає недугами перехідного віку, порушуючи вечорами спокій і порядок на вулицях" [6, 29].

Спочатку акордеони мали вузькі і короткі клавіші, а гриф був розташований під прямим кутом. Це було зумовлено тим, що під час гри на акордеоні, як і на баяні, використовували лише чотири пальці. І лише на початку XX ст., коли відбувся перехід до п'ятипальцевої гри на акордеоні, мензура клавіш збільшилася і наблизилася до фортепіанної. Це також спричинило невеликі зміни у розташуванні грифа правої клавіатури стосовно корпусу – його невеликий нахил у бік виконавця був дуже зручним у процесі гри.

Водночас уже на початку XX ст. акордеоністи з метою розширення можливостей свого інструмента здійснювали спробу удосконалити клавіатуру. Так, відомо, що існували акордеони з двохмануальною правою клавіатурою, що значно збагатила художні засоби інструмента. Як приклад М. Імханицький подає фото на поштової листівці, де зображений акордеоніст Рауль Луїс Легофф, який грає на інструменті з двома правими мануалами і дев'ятирядною лівою клавіатурою з послідовним розташуванням шести басо-акордових і трьох виборних рядів [5, 175]. Згодом, у 1920–1930-х рр., такі акордеони набули поширення і в ансамблевому виконавстві. На них виконували перекладення класичної музики і естрадні композиції.

У 1920-х рр. на акордеонах з'явилися клавіатури, на яких поєднувались баянна і акордеонна розкладки. Дослідники відзначають, що на італійських інструментах ближче до краю грифа розташована клавіатура фортепіанного типу, тому що її більше використовували, а на фінських, навпаки, ближче до краю грифа розміщена баянна клавіатура – оскільки в цій країні баян набув значно більшого поширення, ніж акордеон [5, 176].

Схожі інструменти після Другої світової війни можна було побачити і в СРСР, деякі майстри-конструктори на замовлення виготовляли чи додавали до фабричних інструментів додаткову праву клавіатуру. Так, М. Імханицький подає фото з особистої колекції, де зображений білоруський музикант-аматор з інструментом, в якому поєднані акордеонна і баянна праві клавіатури [5, 176].

У 1930–1940-х рр. німецька фірма "Hohner" виготовляла моделі акордеонів, у яких гриф мав вигнуту форму, що дозволяло виконавцю охопити значно більший діапазон звучання. З'явилися також інструменти з напівкруглою формою правого і лівого напівкорпусів.

Варто відзначити, що велику зацікавленість широкої аудиторії інструмент викликав завдяки ідентичності правої клавіатури з фортепіанною. Часто піаністам він замінював відсутність фортепіано. Тому виконавцями на акордеонах нерідко ставали піаністи-професіонали, які, використовуючи власний досвід, вивчаючи і розширюючи можливості лівої клавіатури і працюючи над прийомами ведення міху, досягли вагомих результатів у виконанні естрадно-танцювальних п'єс. Їх естрадні виступи сприяли популяризації інструмента і виявленню його нових технічних і художніх можливостей.

Отже, "клавішники" мали більш високий художній рівень виконавства і сприяли підвищенню виконавського рівня тих, хто грав на кнопкових інструментах.

Акордеони набули значного поширення на дансингах, у вар'єте, кабаре, мюзик-холлах, кафешантанах і на пікніках. Ці інструменти допомагали проводити дозвілля людей майже у всіх країнах Західної Європи і США, а згодом і Японії, Австралії, багатьох країнах Азії та Африки. Вже у перші десятиліття XX ст. з'являється багато акордеоністів, які уславилися майстерним виконанням естрадних мініатюр. Серед них – П'єтро Дейро, Гаррі Піатанезі, Чарльз Каміллері, Ентоні Галла-Ріні в США, Сальваторе Джезуальдо в Італії та ін. [5, 174]. Поруч із естрадними творами митці починають виконувати зразки класичної музики – твори Й. С. Баха, Ф. Мендельсона, Д. Палестрини, А. Вівальді, Н. Паганіні, Ф. Шопена.

Водночас у 1920–1930-х рр. назріла нагальна потреба у створенні високохудожнього репертуару для акордеона. Спочатку репертуар створювали самі виконавці. Так, згаданий П'єтро Дейро створив два концерти для акордеона з оркестром, фантазії, увертюри, інші п'єси крупної форми, а також велику кількість аранжувань класичної музики.

У згаданий період спостерігається зацікавленість професійних композиторів звуково-виражальними можливостями акордеона. Так, австрійський композитор Альбан Берг використав акордеон в другому акті своєї опери "Воццек". На думку дослідників, тут вперше у світовому музичному мистецтві були повністю виявлені експресивні можливості акордеона [5, 219–220]. Багато творів для баяна чи акордеона соло і в різноманітних ансамблях створив німецький композитор Хуго Герман. Зокрема, в 1940 р. митець написав двочастинний Концерт для баяна чи акордеона g-moll зі струнним оркестром чи оркестром гармонік і двома литаврами ad libitum [5, 227]. Цей твір мав важливе значення для розвитку акордеонного виконавства. Концерт і сьогодні входить до репертуару акордеоністів і баяністів, зокрема, був обов'язковим твором для виконання на третьому турі Міжнародного конкурсу в Клінгенталі в 1997 р. [5, с. 228]. Італійський композитор-акордеоніст Джервазіо Маркосіньорі створив п'єси "Фарби" (1963), "Чотири багателі" (1971), в яких були широко використані нові образні і фактурні засоби, нові прийоми гри. Велику популярність у світі мають твори для акордеона і баяна німецького композитора Юргена Ганцера. Сюїти митця "Образи" і "Механіко" були обов'язковими для виконання на Міжнародному конкурсі в Клінгенталі в 1987 і 1996 роках. Польський композитор Анджей Кшановський написав цілий ряд творів для акордеона соло і ансамблів акордеоністів. Одним із найвагоміших акордеонних циклів композитора є чотиричастинна Соната № 1 (1972). Митці багатьох країн виконують твори Кшиштофа Ольчака, зокрема найвідоміший його твір для акордеона чи баяна – п'єсу "Фантасмагорія" (1978), що набула великої популярності. У 2001 р. датський композитор Бент Лорентсен написав для баяна (акордеона) соло чотиричастинну сюїту "Цирк". Цей твір був обов'язковим для виконання на конкурсі "Кубок світу" 2002 р. в Копенгагені.

Як бачимо, удосконалення конструкції акордеона, його велика популярність в різних країнах світу сприяли зацікавленості професійних композиторів цим інструментом і створенню оригінального високохудожнього акордеонного репертуару.

Сучасний акордеон – це язичковий клавішно-пневматичний музичний інструмент з повним хроматичним звукорядом на правій клавіатурі, басами і готовим (акордовим) або готово-виборним акомпанементом на лівій. У різних країнах світу цей інструмент зайняв вагому нішу в сучасній камерно-академічній культурі і водночас залишається надзвичайно популярним в аматорському середовищі.

Наприкінці ХХ ст. в Україні продовжуються спроби удосконалити конструкцію акордеона. Так, донецький акордеоніст і педагог Едуард Борисенко створив сучасний варіант акордеона з двома мануалами, на який отримав патент у 1996 р. На думку дослідників, цей інструмент є досить досконалим – розміщені на певній відстані ряди другого мануалу дозволяють охопити розташування клавіш більше двох октав, значно спростити виконання скачкоподібної фактури, розширити репертуар творами поліфонічної музики.

Сучасні акордеони виготовляються із застосуванням передових технологій і різних інновацій на всіх стадіях виробництва. Серед світових фабрик із виробництва акордеонів провідні позиції сьогодні займають: "Pigini", "Zero sette", "Borsini", "Bugari", "Brandoni", "Scandalli", "Vignoni", "Paolo Soprani", "Dallape" (Італія); "Weltmeister", "Hohner", "Walter", "Harmona" (Німеччина); "Акко" (Росія); "Slava" (Білорусь) тощо.

Останніми роками акордеон набув великої популярності і як академічний, і як естрадний інструмент. Сучасні популярні рок-і поп-гурти та окремі виконавці часто використовують акордеон у своїх композиціях для збагачення їх тембрового колориту. Можна навести приклад використання акордеона гуртами "Мандри", "Гайдамаки", "Чиж", в кліпах Ані Лорак "Мрій про мене" і М. Поплавського та багатьох інших.

Отже, узагальнено висвітливши основні віхи історії появи та розвитку акордеона у різних країнах світу, доходимо висновку, що цей інструмент еволюціонував від ручної гармоніки на діатонічній основі – до сучасного концертного інструмента з великою амплітудою художньо-виражальних, технічних та темброво-акустичних якостей.

Література

1. Басурманов А. Баянное и аккордеонное искусство / А. Басурманов / Общ. ред. Н. Я. Чайкина. – М.: Кифара, 2003. – 560 с.
2. Бычков В. Баянно-аккордеонная музыка России и Европы / В. Бычков. – Кн. 2 : Аккордеонная музыка Европы. – Челябинск, 1997. – 290 с.

3. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах. (Українська академічна школа): підручник / М. Давидов. – К.: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2005. – 419 с.
4. Іванов Є. Академічне баянно-акордеонне мистецтво на Україні (історичний аспект): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.02 "Музичне мистецтво" / Є. Іванов. – К., 1995. – 16 с.
5. Имханицкий М. История баянного и аккордеонного искусства: учеб. пос. / М. Имханицкий. – М., 2006. – 520 с.
6. Мирек А. Из истории аккордеона и баяна / А. Мирек. – М.: Музыка, 1967. – 196 с.
7. Мирек А. Гармоника: прошлое и настоящее / А. Мирек. – М.: Интерпракс, 1994. – 534 с.
8. Показанник Е. Эволюция пиано-аккордеона: функционирование, конструкция, репертуар: автореф. дисс. на соискание научн. степени канд. искусствоведения: спец. 17.00.02 "Музыкальное искусство" / Е. Показанник. – Ростов-на-Дону, 1999. – 27 с.

References

1. Basurmanov, A. (2003), Bajannoe i akkordeonnoe iskusstvo [Bayan and akkordion art], Kifara, Moskow, 560 p.
2. Bychkov, V. (1997), Bajanno-akkordeonnaja muzyka Rossii i Evropy: Akkordeonnaja muzyka Evropy [Bayan and akkordion music of Russia and Europe. Akkordion music of Europe], Cheljabinsk, 290 p.
3. Davydov, M. (2005), Istoriia vykonavstva na narodnykh instrumentakh. (Ukrains'ka akademichna shkola) [History of performance is on folk instruments. (Ukrainian academic school)], high school textbook, National musical academy of Ukraine is the name of P.I. P. I. Tchaikovsky, Kyiv, 419 p.
4. Ivanov, Ye. (1995) Akademichne bajanno-akkordeonne mystetstvo na Ukraini (istorychnyj aspekt), [An academic bayan and akkordion art is on Ukraine (historical aspect)], Thesis abstract for Cand. Sc. study of art, 17.00.02 "Musical art", Kyiv, 16 p.
5. Imhanickij, M. (2006) Istorija bajannogo i akkordeonnoho iskusstva [History of bayan and akkordeon arts], tutorial, Moskow, 520 p.
6. Mirek, A. (1967) Iz istorii akkordeona i bajana [From history of accordion and bayan], Muzyka, Moskow, 196 p.
7. Mirek, A. (1994) Garmonika: proshloe i nastojashhee [Accordion: the pas and today], Interpraks, Moskow, 534 p.
8. Pokazannik, E. (1999) Jevoljucija piano-akkordeona: funkcionirovanie, konstrukcija, repertuar, [Evolution of piano-accordion: functioning, construction, repertoire], Thesis abstract for Cand. Sc. study of art, 17.00.02 "Musical art", Rostov-na-Donu, 27 p.

УДК 78.01:782.9

Теребун Дмитро Сергійович
аспірант Національної академії керівних
кадрів культури і мистецтв
e-mail: terebundm@gmail.com

МИСТЕЦЬКІ ДІАЛОГИ ДЖАЗУ І АВАНГАРДНОЇ АКАДЕМІЧНОЇ ТРАДИЦІЇ

Стаття присвячена діалогу двох мистецьких традицій ХХ століття – джазу і музичного авангарду. Діалог двох традицій (академічно-авангардної і власне джазової) відбувається як з боку джазменів (освоєння принципів авангардної мови), так і з боку композиторів академічного напрямку. Доведено, що в течіях модерн-джазу діалогічно переплелися майже всі композиційно-технічні принципи академічного авангардного мистецтва: додекафонна техніка, сонористика, алеаторика, конкретна музика, хепенінг тощо. Такі стильові різновиди нового джазового мистецтва, як бібоп, кул-джаз, модальний, атональний, фри-джаз та ін. – це результат синтезу джазової традиції та найрадикальніших надбань музичного авангарду ХХ століття.

Ключові слова: мистецтво джазу, діалог, джазовий діалог, музичний авангард.

Теребун Дмитрий Сергеевич, аспирант Национальной академии руководящих кадров культуры и искусств
Художественные диалоги джаза и авангардной академической традиции

Статья посвящена диалогу двух художественных традиций ХХ столетия – джаза и музыкального авангарда. Диалог двух традиций (академической-авангардной и собственно джазовой) происходит как со стороны джазменов (освоение принципов авангардного языка), так и со стороны академических композиторов. Доказано, что в течениях модерн-джаза диалогически переплелись почти все композиционно-технические принципы академического авангардного искусства: додекафонная техника, сонористика, алеаторика, конкретная музыка, хэппенинг и т.п. Такие стилевые разновидности нового джазового искусства, как бибоп, кул-джаз, модальный, атональный, фри-джаз и др. – результат синтеза джазовой традиции и радикальных достижений музыкального авангарда ХХ века.

Ключевые слова: искусство джаза, диалог, джазовый диалог, музыкальный авангард.